

1914

A Járáság

Nász a háboruban: Batthyány Gyula gróf, Károlyi Zsuzsanna grófnő vőlegénye.

Streliszky felv.

BRACHFELD F.

Ö császári és apostoli királyi
felsége kamarai szállító

Csász. és kir. udvari szállító

Beérkezett ujdonságok!

Férfi színes ingszövetek,
eső- és utcai felöltők.

Legújabb szabásu öltö-
nyök, télikabátok, stb. mérték után.

Budapest, Dorottya-utca 1. Gizella-tér sarok

MŰASZTALOSOK SZÖVETKEZETE

IPARMŰVÉSZETI
LAKÁSBERENDE-
ZÉSI VÁLLALAT
PERMANENS KI-
ÁLLÍTÁS 40-45
MINTASZOBÁVAL

MINT AZ O. K. H TAGJA.

BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉR 2

A felséges kir. család több tagjának, ugyszinte a leg-
magasabb hatóságok, előljáróságok, intézetek stb. szál-
litója,

KAUCSUK ÉS FÉMBÉLYEGZŐGYÁR
VÉSŐ-MŰINTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA

TINTNER J. E. BUDAPEST

IV., KIGYÓ-TÉR 5. SZ. TELEFON: 70-66

Racz Daniel

Budapest,

IV., Kigyó-utca 2.

LOHR MÁRIA · KRONFUSZ

Gyár és fő-üzlet: Budapest,
VIII., Baross-utca
85.

A főváros első és legrégebb
csipketisztító-, vegytisztító és
kelmefestőgyári intézete ala-
pitva 1867. évben

Telefon József 2-37
Fiókok: II., Fő-utca
27., IV., Eskü-ut 6,
Kecskeméti-utca 14,
VI., Andrassy-ut 16,
VI., Teréz-körut 39,
V., Harmincad-u. 4,
VIII., József-körut 2

HECKENAST GUSZTÁV

ZONGORA TERMEI

Budapest, Gizella-tér 2

DÓRR

IBACH

WERNER

ZONGORÁK

egyedüli képviselte.

Alapított
1865.

NAGY IMRE

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
VIRÁGNAGYKERESKEDŐ ÁLLANDÓ
VIRÁGKIÁLLÍTÁSÁBAN A „TÁRSA-
SÁG“ ELŐFIZETŐI KEDVEZMÉNYBEN
RÉSZESÜLNEK. ♦ BPEST, FŐVÁM-TÉR

TÖRLEY

A Társaság

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB ÉS A MAGYAR UNIO-KLUB HIVATALOS LAPJA

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. — TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ SZÁLLÓ. — TELEFON-SZÁM: 60-88.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Ulánusaink bevonulnak Csernovitzba.

Balogh felv.

ZSÁKMÁNY ÉS MŰVÉSZET.

A háboru nagymértékű kijózanodást jelent. Szociális hatása nagyobb, mintha megannyi socialista apostol járná be a világot. Pénz és vagyon korlátlanul hitt uralma korában erős marokkal figyelmeztet a haza iránt való egyforma kötelességeinkre. A tőkés, a ki azért ítélte magát kulturembernek, mert a honnszerzett pénzt külföldön herdálta el, az ingyenc, a ki sós és sótalan kaviár között válogatott és a rosszul behütött pezsgőn kesergett, a szibarita, a ki csak pneumatikus kerekű kocsiiban tudott ülni és el volt rontva az estéje, ha a ballettet nem az első sorból nézhette végig: együtt fekszik a lövőárookban a napszámoslegénnyel, vele együtt várja a füstösrefőtt menázsit.

A háboru tehát visszafordít bennünket a luxustól az elsőrendű életszükségletekhez; megtanít tisztelni a száraz kenyeret, a tiszta mosdóvizet és a fűtött kemencét.

Ámde a művészet is luxus és így jogosult a kérdésre, vajjon a háboru a művészi értékek devalválódását is jelenti-e. Első pillanatra igennel felelnék a kérdésre. A korgó gyomru párisi polgár 1871-ben jobban megörült egy csarnoki patkánynak, mint Gavarni minden rajzának, a felderítőnek kiküldött festőművész-tisztet pedig főbelőné a kapitánya, ha nem az ellenségről tenne jelentést, hanem egy pompás tájképvázlattal kedveskednék neki.

Mindez kétségtelen, de a pillanatnyi kellemetlenségek, kényszerű helyzetek, sőt sorscsapások csak fokozott mértékben irányítják figyelmünket a művészeti köz-kincsek felé. Hamarosan rájövünk, mennyi féltetni és oltalmazni valónk van ezen a téren.

A jegybankok aranykészletét könnyű szerrel lehet biztos helyre szállítani, az állami üzemeket használhatatlanokká lehet tenni, de a szobrok ott maradnak a köz-tereken, a faragott oltárok a templomokban, a festőművészet remekei, a történelmi régiségek és iparművészeti kincsek a muzeumok megszámlálhatatlan termeiben. Ezeket mind *biztos helyre* helyezni nem lehet. Olvastuk a lapok híradásából, hogy a franciák a milói Vénuszt befalazták, az antwerpeniek nagy Rubens-madonnájukat szintén elrejtették valahová. És valószínűen nemcsak ezekkel tettek így, hanem még igen sok más művészeti remekkel. De mindent elrejtetni nem lehet. A Louvre maga egész külön város, másfélszer akkora, mint a Vatikán; összes termeit edzett turista sem tudja bejárni egy nap alatt és ha valamennyi kincsét bárcsak futólag is megakarnók tekinteni, legalább egy hónapi időre lenne szükségünk. Ha tehát egyes válogatott ritkaságokat el is lehet csomagolni, elképzelve, hogy mindezt a kincset végleg el tudnók titkolni. És megóvnók-e ezzel az esetleges rekvirálástól? Alig hisszük.

De hát rá kerülhet-e a sor arra, hogy a győztes művészeti kincseket zsákmányoljon? A hágai és brüsszeli megállapodások szerint jogos hadizsákmány csak az ellenséges állam tulajdonában lévő fegyver, lőszer vagy egyéb hadi rekvizitum lehet. A kérdés csak az, hogy ezek a békés időben létrejött megállapodások megváltoztatják-e az évezredek óta követett gyakorlatot, mely szerint a győztes nem a hadijogra apelált, hanem saját akaratára és vitte — vagy mondhatjuk úgy is: elrabolta — mindazt, a mit hazájának ékesítésére méltónak ítelt.

Sajátságos pszichologia! A küzdő sereget lekötik az életfentartás gondjai: csak két földi jót ismer: municiót

és eleséget. Ám ha holnap bevonul a legyőzött városba, a legyőzötteknek nem annyira gabonakészletüket kell féltetniök, hanem a Salon Carré Mona Lizáját, mert buzát terem még eleget a föld, de Da Vinci nem születik még egyszer. Ha Párist gabonájától fosztják meg, éhezni fog a lakosság egy véges időig, de ha a Louvre kincseit viszik el, Franciaország örökre nélkülözi. Így találkozik a két véglet, így fordul agyunk és szívünk a primitív életszükségletektől azonnal a legraffináltabb művészeti luxus tárgyaihoz. Nem apoteózis-e ez az emberi önzésnek?

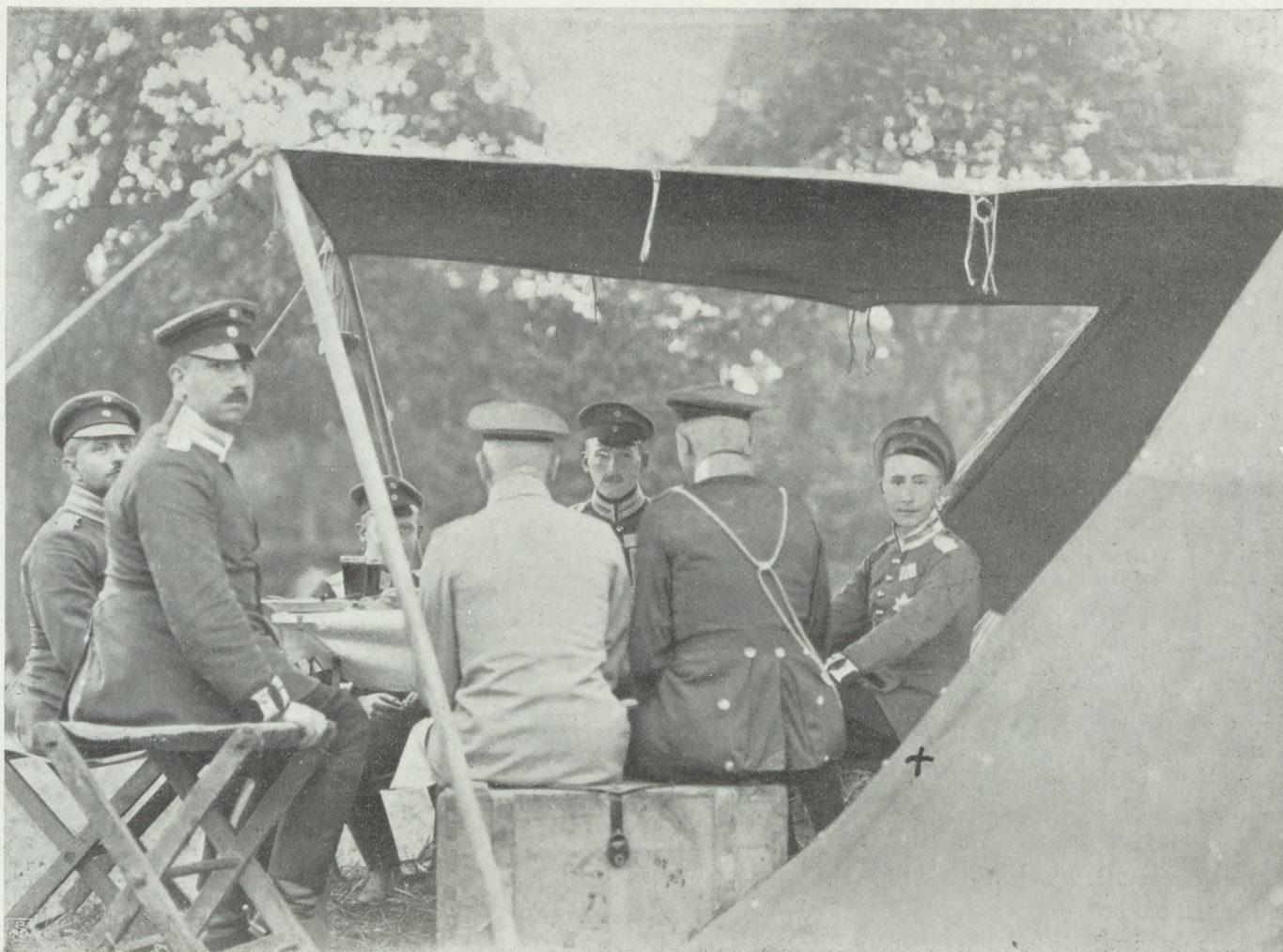
Hogy ez így van, a történelem kétségtelenül bizonyítja. Az első rabló-amatőrök a rómaiak voltak, kik jóformán kifosztották Görögországot művészeti kincseiből. Így telt meg művészi kincsel Itália. Körülbelül másfél-évezred telt el, mire a vezeklés bekövetkezett. Róma kifosztása, a híres *Saceo di Roma* nyitotta meg a zsilipet, melyen át a görög, római és reneszánsz-olasz művészet termékei a különböző hódítók hazájába kerültek és egy-szersmind megtermékenyítették egész Európát.

De nemcsak Olaszország szenvedett ily módon, hanem minden ország, melyet időnként a hadi szerencse elhagyott. Gondoljunk hazánk művészeti kincseire! Mátyás király pompás könyvtárát török harcosok és idegen zsoldosok hordták széjjel. Palotájának udvarán gyönyörű bronzszobrok állottak, melyeket Ibrahim basa 1526-ban konstantinápolyi palotájába vitetett. A klasszikus zsákmányolók, a rómaiak utódai, a franciák voltak. Már a Lajosok is ily módon gyarapították gyűjteményeiket, mikor pedig a forradalom a királyi gyűjteményekből nyilvános muzeumot alkotott, a gyűjtésnek ez a formája mindinkább kedvelt lett. A győzelmes hadjáratok kedveztek a gondolatnak, melyre rányomták a szentesítő erkölcsi pecsétet azzal a frázissal, hogy „szabad művészet csak szabad országban fejlődhetik“, már pedig szerintük nem volt más szabad föld, mint Franciaország. Mikor pedig Napoleon vasökle nehezedett rájuk, ez a gyűjtőláz egész az örületig fokozódott. Ismét Olaszország szenvedett legtöbbit, de alaposan kifosztották a németalföldi államokat, valamint Berlint és Bécsét is.

A császárság bukásával bekövetkeztek a kijózanodás napjai. És hiábavaló volt a Louvre lelkes igazgatóinak minden kétségbeesése: a rablott holmit vissza kellett adni. A franciák szerencséje, hogy a felülkerekedett legyőzöttek nem voltak sem oly energikusak, sem oly lelkiismeretesek a visszakövetelésben, mint ők és nagy császáruk a rablásban. Így maradt meg mai napig a Louvre a világ leggazdagabb gyűjteményének.

Napoleonnak nem egyszer még arra is gondja volt, hogy szerződések alakjában biztosítsa a szerzett képek tulajdonát. Így a legtöbb klasszikus festményt a torentinói szerződés biztosította részére. E miatt kesergett a gloire napjának lehunyta után a nagy *Stendhal*, mondván: A szövetségesek elveszik tőlünk minden megállapodás nélkül azt, a mit nekünk szerződés biztosít.

Nehéz is abba belenyugodni, hogy művészeti kincseink szabad prédául essenek az erősebb fél markaszorításának. Az erkölcsi érzés koronként erélyesen lázadt fel ez ellen. Mikor pl. Verres római helytartó kiméletlenül harácsolta össze a görög kincseket, egy Ciceró támadt ellene, hogy minden időknek ezt a legerőszakosabb bandita-amatőrjét tönkretegye. Más időben esztétikai érveket hoztak fel a rablás e türt volta ellen. *Quatremère de Quincy* 1796-ban kérvényt adott be a Direktóriumhoz, a melyben

A német trónörökös tábori sátrában.

kifejti „azokat a erkölcsi károkat, a melyeket a tudomány az által szenved, hogy Olaszországban elmozdítják eredeti helyükről a művészeti remekeket“. A már elvitteket is vissza kell vinni — mondja —, mert eredeti környezetüktől megfosztatván, soha meg nem lehet azokat érteni. De meg „hiába akasztanak le festményeket és vágnak ki freskórészleteket, sem a Sixtus-kápolnát, sem a Farnesinát, sem a Vatikán megannyi termeit, a Michelangelók, Carraccik, Domenichinok, Renik, Cortónák plafónjait, kupoláit és freskóit nem szállíthatják el!“

A ma érvényben lévő egyezmények, melyekről soraim elején szoltam, e felfogás mellett döntenek, mikor védelmükbe veszik a magántulajdont s az államok kulturális javait. De hol az a hatalom, mely csakugyan érvényben is tartja ezeket a határozmányokat. Hogy mit hoz a most folyó háboru, arról sejtelmünk sem lehet. Csak mozaik-szerű adatok állnak rendelkezésünkre.

Ime: a belgák, franciák, sőt angolok erősen csomagolnak, szállítanak, falaznak; szóval félnek, mert nem tudják elhinni a németekről, hogy jobbak és nagylelkűbbek tudnak lenni, mint ők voltak évszázados harcaikban. A németekről egy konkrét adatunk van: Brüsszel városára kétszáz millió hadisarcot vetettek ki és mikor ezt nem szolgáltattak be, megfenyegették őket, hogy a muzeum műkincseit fogják követelésük biztosítására lefoglalni. Ennek az eljárásnak jogosságát nem lehet elvitatni. Viszont arról a sajnálatos tényről is értesültünk, hogy az oroszok a lembergi muzeum kincseit hazájukba szállították.

Szóval, meg vannak az előjelei annak, hogy a művészeti kincsek tulajdonában változások fognak beállani. Ismétlem, ne kutassuk: jogosan-e, erkölcsösen-e, mert e percben alig vannak tiszta fogalmaink a ma valóban érvényben lévő jogról és erkölcsről. A történelmet azonban nem lehet letagadni. Egyiptom minden kincsét szét-szórták a világon. Kinek jut az eszébe, hogy mindez vég-eredményben egytől egyig rablott jószág? Két izben volt elismert művészeti centruma a világnak: a római császár Kapitoluma és a francia császár Louvreja. Rablott holmiból jött össze mind a kettő. Most forr a világ és hátha sikerül a csoda: becsületes alapon új centrumát alkotni meg a világ művészi remekeinek. Hogy a németek nagy uralkodója ezt tekintené a háboru legragyogóbb eredményének, semmi kétség sem fér hozzá. *Siklóssy László.*

SCHUCH L. UTÓDAI

EDLAUER G. ÉS SZLÁVIK. IV. KER., KIGYÓ-UTCA 4.

KÜLÖNLEGESSÉGEK DISZMŰÁRUKBAN. BŐR-, BRONZ-,
EZÜST- ÉS ARANYBÓL. UJDONSÁGOK KÉZITÁSKÁKBAN.

NÉMA OPERA.

A magyar énekes szí-
nézet világszép palotája
zárva van. Csöndes és elha-
gyatott. Napközben, mikor
rávetődik az őszi verőfény,
gyönyörködünk előkelő, fi-
nom architektonikus vona-
laiban, de mikor este kö-
röskörül kigyulnak a lám-
pák s a kirakatok fényözö-
nében nyüzsögni kezd az
Andrássy-ut közönsége, ab-
ban az időben, mikor régen
első színházunk ormán ser-
cegni, szikrázni kezdtek az
ivlámpák, dalos művésze-
tünknek ezek a fáklyái:
akkor az Operaház, sötéten
marad, úgy áll az éjszaká-
ban, mint valami hatalmas,
néma mauzoleum. Néma
Opera – mily szomorú ellen-
mondás!

Nagyszerű állami appa-
rátusunk, nemzeti erőnk, üz-
leti szellemünk, gazdasági
realitásunk, bizakodó lelkünk
a világomlások óriás sulya
alatt is elevenen, lüktetően
tudta tartani az ország életét.
Csak éppen a dalt fojtotta
volna el a vihar, csak éppen
a művészet volna harc nél-
kül való sebesültje ennek a
háborúnak? A művészet,
mely fölemel, lelkesít, vigasz-
tal, belezeng a lelkekbe?
Nem hihetjük, hogy elnémult,
nem akarjuk elhinni. Kíván-
juk a muzsikát, jobban mint
valaha és tudjuk, hogy meg-
lesz, mert szüksége van rá szépre szomjazó lelkünknek.

Kissé félve használok e nagyhangzású szót:
metafizikai szükséglet a mai napokban a zene. A nagy,
elvonat, fenséges zene. Bántó ma minden objektív,
tárgyi valóság, melynek nincsen köze a háborúhoz.
Hisz minden oly kicsiny, oly szánalmasan elenyésző
a háború nagyságához képest. Mindennapi gondunk,
bajunk, az az ezernyi apróság, a mi máskor oly
fontosnak látszott, ma semmivé zsugorodik szemünk-
ben. A játékot, a tréfát léhának érezzük. Ha pillan-
atokra gyermekes önfeledtséggel el is ringatjuk
magunkat benne — elröstellkedünk, ha ébredünk.
Fantómok kergetnek és képzeletünk menedéket keres.
Megnyugvást az izgalomban, enyhülést a feszültségben.

Baán Achillesné, Berthóty Gizella, az Opera új tagja.

Székely A. felv.

Ott van a nagy zengő irrealitás, a hangok világa,
mely nem kapcsolódik semmi földihez, mely túl van
mindenen, a csatamezőkön is, láthatatlan és mérhe-
tetlen magasságban felettünk; ott van a muzsika
nagy érinthetetlen birodalma, hova nem ér fel hullám,
a hol nincs határ s a hol szabadon, zavartalanul
bolyonghatunk elfojtott aggodásunkkal, kínzó fájdalom-
munkkal, s a hová szívünk hangosan belekiálthatja
örömét, ujjongását, diadalát.

Az istenek alkonya gyászindulója alatt éreztük
ezt, nemrég egy filharmóniai koncerten. Az első sötét,
vészes akkordok felemelték a publikumot. Valahova
a magasba... S hatalmas megremegés, csodás vihar
volt a gyászinduló tizenöt perce háromezer ember

számára . . . Fogékonyak most az emberek: mondják a rideg analitikusok. Igenis fogékonyak: jóság, nemesség, érzésseli melegség viharzik át rajtuk, a mire előbb tán nem voltak képesek, vagy csak kevesen voltak képesek. Az emberek egy katarzisban megtalálják a szépet, a jót, önmagukat: miért zárjuk el tehát előttük e katarzist?

Tudom, a kultuszminiszter urat igen súlyos, elismerésreméltó momentumok, művészi és anyagiak készítenek az óvatosságra, mikor az Operaházat ezidőszent zárva tartja. S tudom, a miniszterium megtesz minden telhetőt, hogy a színház szünetelése ne legyen a színház tespedése, tétlensége, szétbomlása. Az Operaház sötétnek látszik, de ég benne a mécses, mindig fölshítva, hogy fáklyatüzzé lehessen. Folynak a próbák, bejár reggelenkint *Sándor Erzsi*, *Sebők Sári*, *Szemere*, *Rózsa*, *Székelyhid*y, zongoráznak, tanítanak a karmesterek, intézkednek a rendezők, sőt

szervező munka is folyik: egy fiatal, talentumos és széphangu művész, *Baánné*, *Berthóty Gizella* most került a színház kötelékébe. Bizonyára sokat vár az Opera vezetősége attól a tagjától, kit e kivételes időben kapcsolt együtteséhez. Egy elhatározásra, egy intézkedésre, egy parancsszóra van csupán szükség, hogy feltáruljanak a kapuk s elcsitítsák érzésünk sajtó disszonanciáit Mozart, Beethoven, Verdi, Wagner, Puccini harmóniái.

A régi tételt: *inter arma silent Musae* átértelmezte, mint sok-sok egyebet, a világháboru kataklizmája. A nők gyönyörű hadserege áll a kereszt vérpiros jelével, sebet hegesztve, szemben azzal a hadsereggel, melyet egy nagy rendeltetés készített arra, hogy sebet üssön. Csatlakozzanak a nők fehér hadseregéhez, el nem hallgatva, művészetet ápolva, lelünk sebeit hegesztve — a Muzsák.

Kern Aurél.

Az egyiptomi felkeléshez: arabs előőrők.

JEGYEZZÜNK HADIKÖLCSÖNT!

Derék katonáink már negyedik hónapja küzdenek Észak és Dél ellen, negyedik hónapja állanak harcban az ellenséggel. Kitartásukról, lelkesedésükről legendák szólnak, hősiességekükről a veszteségliszta beszél. Mi, itthonmaradtak sem voltunk tétlenek; dolgoztunk, jótékonykodtunk, résztvettünk a társadalom vértelen háborujában, ki-ki a maga helyén és képességeihez mérten. Az igazi megpróbáltatás órája azonban csak most érkezett el számunkra. Most van itt az alkalmas idő, a mikor megkezdődött a Pénz mozgósítása, hogy hatalmas tőkék hadseregével keljünk segítségére a fegyveres erőnek. A fegyver fegyver ellen harcol, a pénz hatalma azonban szembe száll a háboru minden rémével. Éhség elcsitul, szükség megszűnik egyetlen intésére, csengő szavára új fegyver készül, új sereg nő a földből, mely friss erővel, megújított harcikedvvel söpri el utjából az ellenünk támadt fekete árnyakat.

Szószaporítás volna e helyütt is hangoztatni, hogy mindenkinek hazafias kötelessége a hadikölcsön följajlásában való részesedés. *A Társaság*, mint a magyar uri társadalom orgánuma, jó példával kíván elüljárni: *kétszázötvenezer koronát* jegyzett a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank utján. Hisszük a magyarok Istenét, hogy szerény tőkénk busás kamatát fizeti vissza az új életre támadó Magyarország békés boldogságában.

HÁBORUS DÉLUTÁNOK.

II. Rákosi Jenő: A háboru esztétikája.

A legszebb magyar nyelven író magyar ember, az újságírás poétalelkű magisztere szól hozzánk szombaton este a második *Háborus délután* disztिंगvált körében. A maga megszokott, szubtilisen finom közvetetlenségével beszélt Rákosi Jenő háboruról és esztétikájáról, jobban mondva a *háboru esztétikájáról*. Mialatt előadását hallgattuk, logikájának ereje, fejtegetéseinek aranyzárai fonták körül lelkünket s egy rövidke félórásra szebb, tisztább világba képzeltek magunkat, a hol a költő utját követve, ágyudörgés, puskaropogás, vér és halál között is a szépet kerestük.

A háborut éneklő és harcikedvre tüzelő ókori poétákon, Homéroszon, Tirteuszon kezdte és Shakespeare királydrámáin, Zrinyi époszán, Körner és Petőfi megrázó szabadságdalain keresztül, csaták zaján át hozta el képzeletünket a világtörténelem szinpadán most folyó nagy dráma kellős közepébe. És a mikor megmutatta a halottakkal és sebesültekkel borított csatateret, kimondta a merésznek tetsző, de a maga mélységes értelmében teljesen igaz paradoxont: *A háboru a legnagyobb költők egyike*. A Rákosi Jenő lelke meg tudta látni s meg is tudta velünk értetni, hogy a pusztító, öldöklő háboru elragadó, fenséges költeményeket produkál. Egyszer zokogó lirát, máskor hős balladát, melyeknél szebbeket sohasem irt poéta.

Rákosi Jenő, a pompás adomázó, a háboru esztétikájáról szólva sem fukarkodott a maga mindenkor találó, oktató epizódjaival. Megannyi gyönyörű miniatűr volt valamennyi. Egy költői lélek csodásan tiszta színeiben mosolyogtak felénk s a mikor hallottuk őket, láttuk is egyszersmind. A József főherceg verekedő kedvű bakája, a jótékonykodó dámák, a párnába való tollat szedegető koldusaszszony: mind költői téma Rákosi Jenőnek, mind megihletti a lelkét.

A szombati szép beszéd legszebb része, legfőlemelőbb tanulsága azonban kétségtelenül az, a mit a háboru megasabbrendű esztétikai tartalmáról tanított Rákosi Jenő. A hosszú békében elposványosodott társadalom megtisztulását, ideáljaink ujjaszületését, a gyűlölködést, olcsó érdeket, pártviszályt lerázó lelkesedés föltámadását látja a háboruban, majd így folytatja:

— A háboru is az örök jósnak, az örök igazságosságnak, az örök Istennek a fia, a ki jön félelmes ábrázattal, rettentő kezében korbáccsal és kiveri a béke templomából a kufárokat. És jön a háboru vihara, összetöri a poshadt tó tükrét és megtisztítja fenéig a tó vizét.

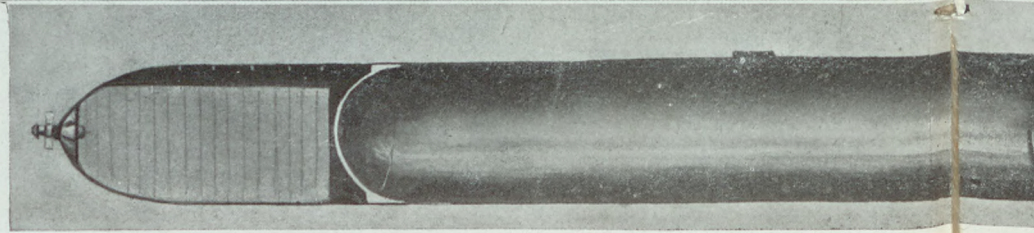
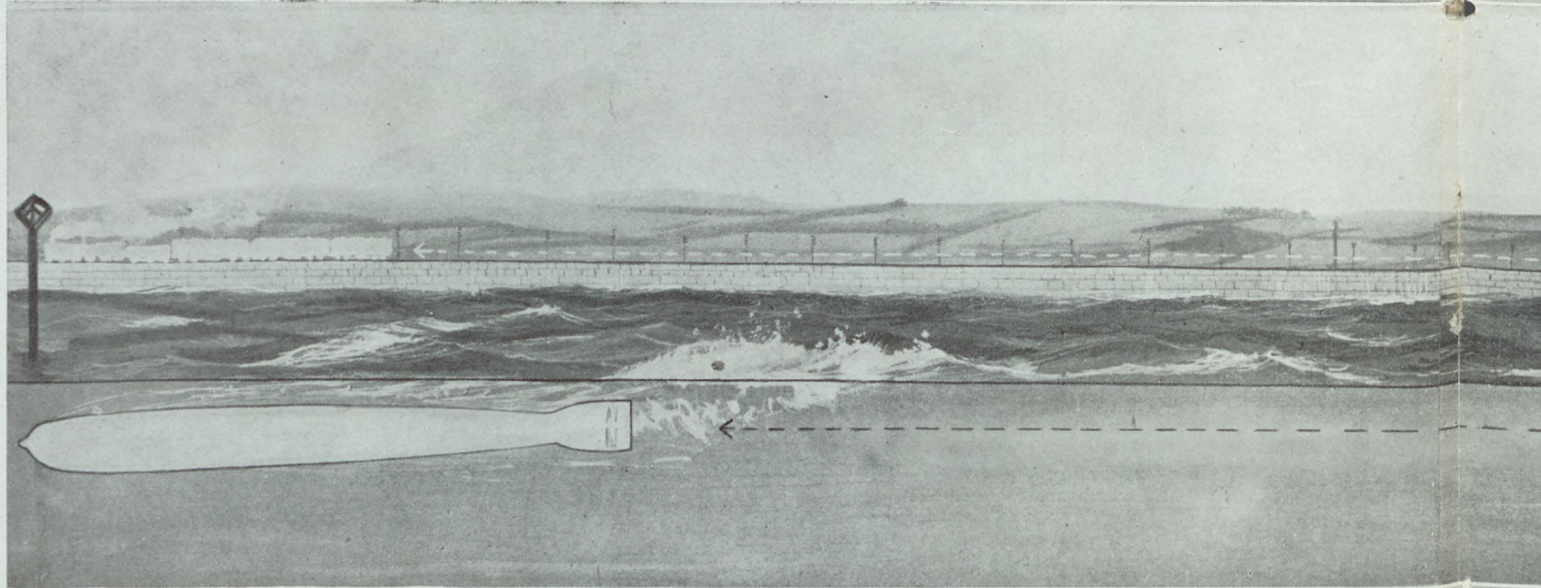
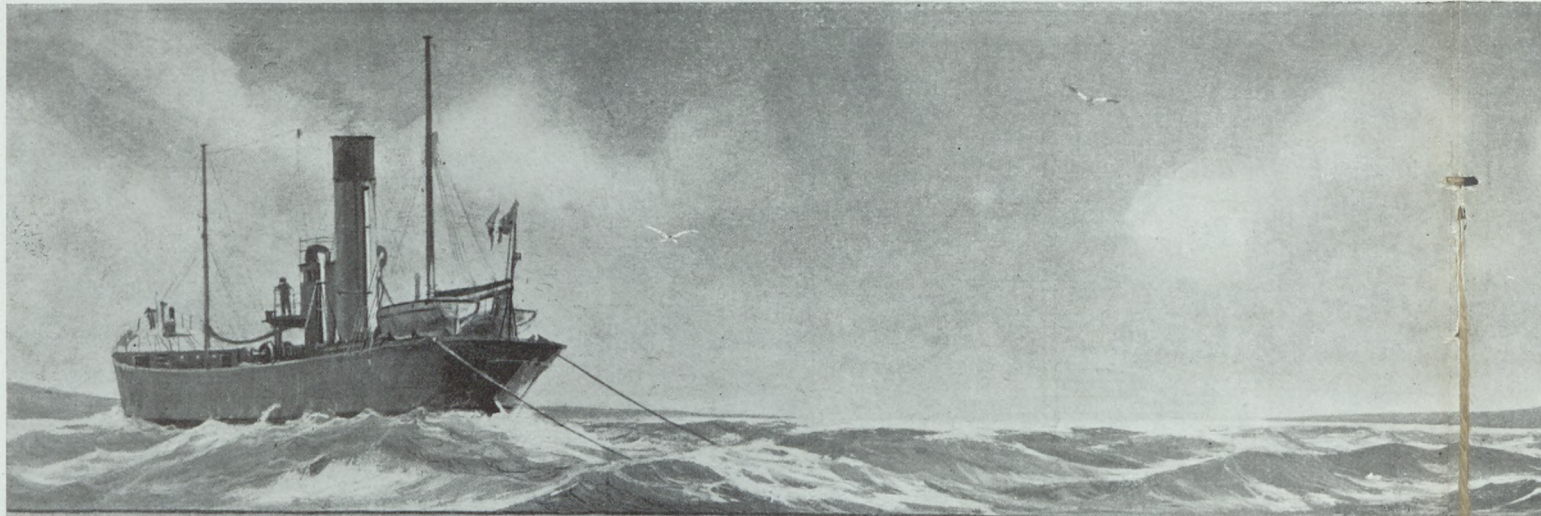
Végigzugtak a hallgatóságon ezek a kemény szavak s képzeletben mi is odaálltunk a poéta Rákosi Jenő mellé, megláttuk a tomboló egeket, a borzalmas tengert, megértettük a rettenetesen szépet — a háboru esztétikáját.

(Ky)

Ezer karácsonyfa-ünnep december hó 17-én a Vigadóban.

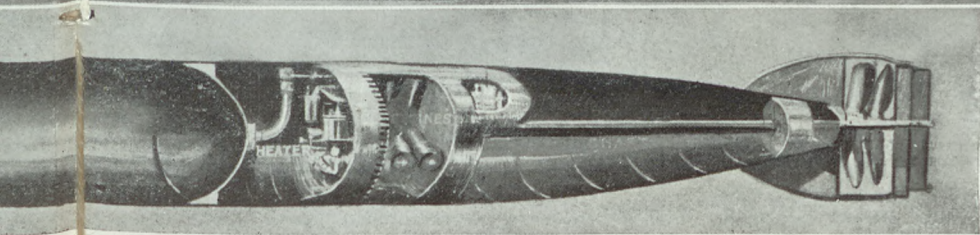
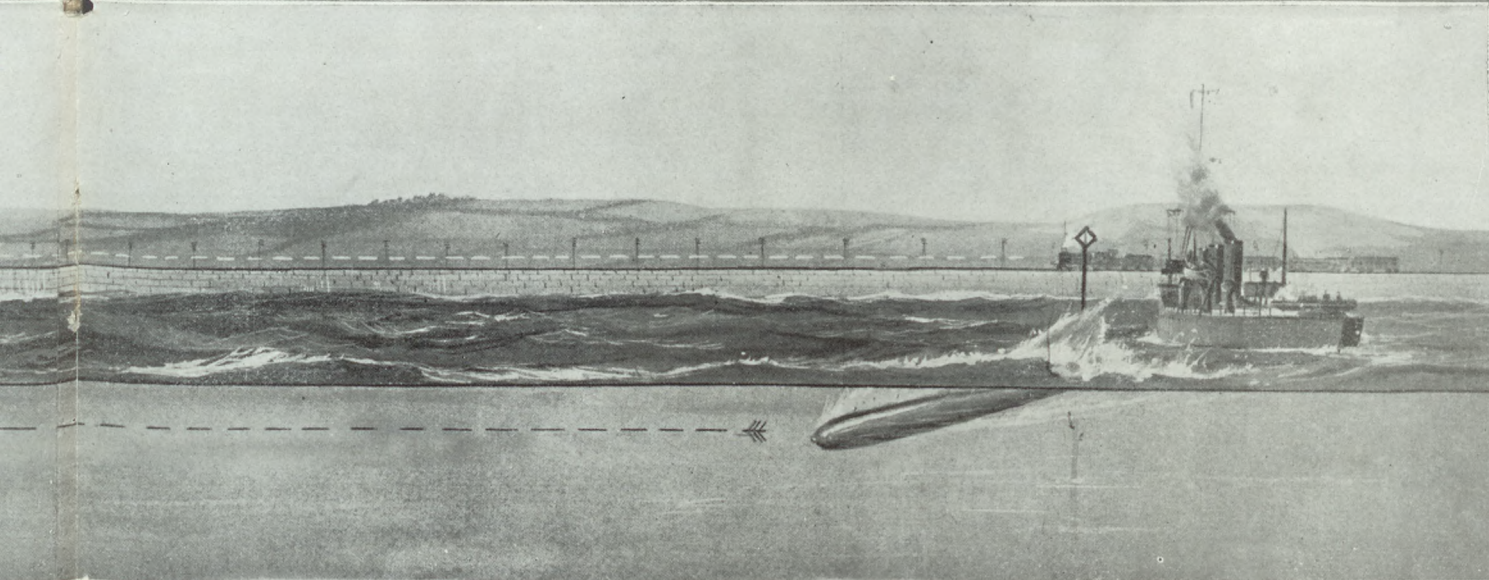
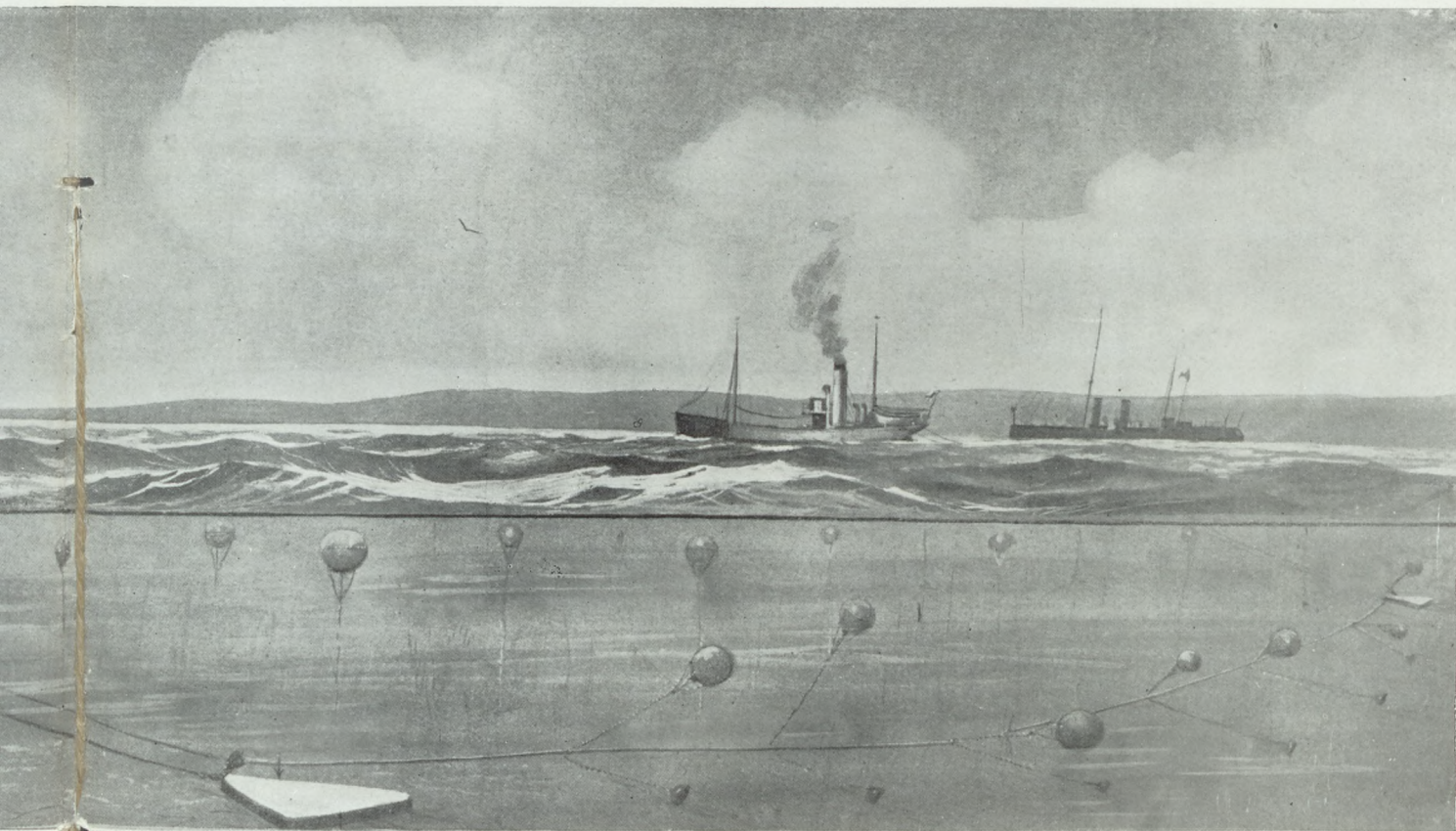

Az orosz harctér Iwagorod síkján.

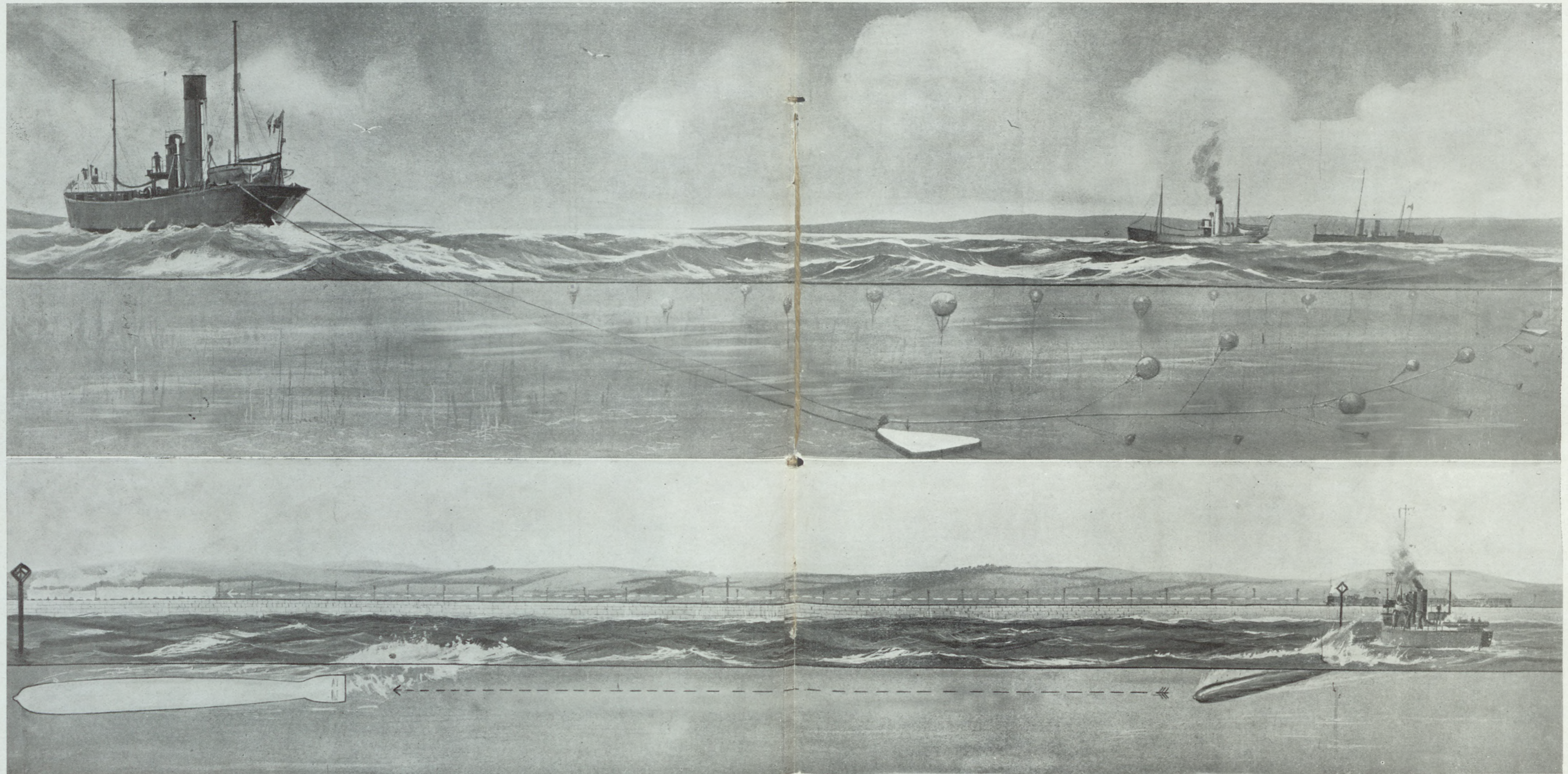
Fent: Aknakerakás az adriai partok mentén.

Lent: egy torpedó löveg keres

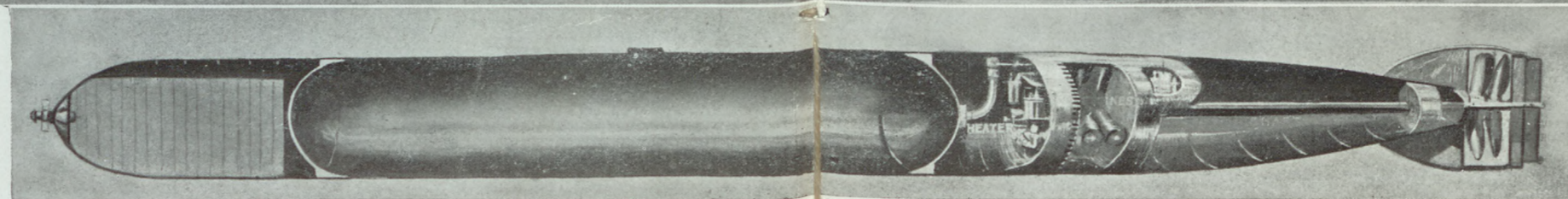
Torpedó szelvénye.

Középen: Torpedó kilövés.

Fent: Aknalerakás az adriai partok mentén.

Középen: Torpedó kilövetése.

Lent: egy torpedó ^őg keresztmetszete.

PAR BALLON MONTE.

Timbre-poste.

Monsieur **Bernhard Kraus**

Négociant

Neutras

Longue (Autriche)

des milliards ils seroit au contraire culbutés et du sang innovent seroit en quantité à engraisser la terre. Une revanche de Prussiens serait pire que celle de Russie en 1812, on n'en voit pas aux Basaroi, aux Ventsembourg, ceux-ci sont tout simplement des bêtes de se laisser égorger, pour être plus tard avalés par les Prussiens. Je suis très sûr de ce qui se passe chez nous (pour les uns et les autres) par la mode de Paris pour le prochain carnaval. Je fait notre aimable Grouper et sa charmante épouse et le gros bébé. Je fait le savant Léonard et la philosophique épouse et M. Grouper fait un bonhomme fier et les autres Allemands. Je pense souvent à notre gracieuse Reine sa fille Marianne et ses sœurs et leurs fils, elles ont sans doute oublié, et elle-même s'occupe peut-être de l'éducation des esclaves. Grâce à Dieu je suis heureux et plein d'espoir. Je vous embrasse bien et vous prie de dire à votre ambassadeur M. de... M. de...

No 9, Samedi 19 Novembre 1870

LETTRE-JOURNAL

PARAIT
les Mercredi et Samedi
à 10 h. du matin.
P. JOUAUST, RÉDACTEUR.

Gazette des Absents

Prix: 15 centimes.

EN VENTE A PARIS
Rue Saint-Hippolyte, 338
et au bureau du Figaro
Rue Rossini, 3

MERCREDI, 16 novembre 1870. — Rapport militaire : Une reconnaissance, conduite hier avec habileté par le commandant Poulizac, du 1er régiment des éclaireurs, a chassé l'ennemi de ses avant-postes du côté de Deny. Le capitaine De Kergrac a chargé avec M. De Venshville, à la tête des éclaireurs à cheval, et a fait plusieurs prisonniers. Le mont-Va-larion a été pendant une partie de la nuit sur Saint-Cloud, Montreuil et Rueil.

Actes officiels. — **Décret** acceptant la démission de M. Etienne Arago, maire de Paris, et nommant à sa place M. Jules Ferry en qualité de délégué à la mairie centrale. M. Arago avait pensé lui-même que la mairie centrale n'était plus compatible avec la situation nouvelle, c'est avec un regret extrême que le Gouvernement a dû se séparer de lui.

Informations et faits divers. — **Les Mutilés.** Il existe en ce moment à Paris cinq grands ateliers où l'on fabrique des cartouches; ils occupent environ six mille femmes, travaillant activement sous la direction des artificiers de l'artillerie. On estime à huit cent mille cartouches la production quotidienne de ces cinq ateliers. — **Les Canons.** L'industrie privée et les ateliers du Gouvernement rivalisent d'activité et les ateliers du Gouvernement rivalisent d'activité pour la fabrication des canons. La maison Gail, qui travaille pour le Ministère des travaux publics, a toujours en construction 50 à 60 canons et environ 70 mitrailleuses. Elle va, avant la fin de la semaine, pouvoir livrer 8 à 10 canons par jour. — **Les Indigents.** On ne s'est jamais tant occupé, qu'aujourd'hui, des classes nécessiteuses. M. Carnot, maire du 8e arrondissement, à qui ses administrés doivent déjà l'initiative des plus heureuses améliorations, veut de faire en sorte que toutes les familles indigentes de sa circonscription fussent complètement à l'abri du besoin. Aussi a-t-il pu dire, en annonçant les mesures qu'il avait prises à cet effet: « Désormais, la mendicité n'a plus aucune raison d'être. » Paroles qui, nous l'espérons, pourront bientôt être affichées partout sur le territoire français. — **L'Alimentation.** La réquisition des bêtes à cornes endormies dans Paris a donné des résultats inattendus. Plus de trois mille bœufs ont été déjà déclarés; ce qui se traduit par dix jours de plus de viande fraîche à ajouter à ce qui nous reste encore aujourd'hui.

un grand désordre. Aussitôt après, on a remarqué un mouvement de va-et-vient dans les cours. Des hommes ont paru occupés à relever des morts et des blessés. Le fort de Charenton a canoné les positions de Choisy. **Actes officiels.** — **Décrets** : supprimant le titre de Coadjuteur de l'archevêque de Paris, et nommant M. Etienne-Arago commissaire général des Monnaies, en remplacement de M. Pierre Clément, décédé.

Informations et faits divers. — **Les Journaux anglais.** Il nous est arrivé d'Angleterre, depuis quelques jours, l'ombre de journaux nous donnant le sort de nos armes en province, des nouvelles parfois décevantes. Mais la facilité avec laquelle on traverse les lignes ennemies nous met en garde contre les dépêches qu'ils contiennent. Un bruit à plupart sont de provenance prussienne. Un bruit surtout préoccupé l'opinion publique; c'est celui qui est relatif au maréchal Bazaine, qu'on accusait d'avoir capitulé avant que ses ressources fussent épuisées. De vagues soupçons s'étaient déjà élevés sur cette capitulation, et les renseignements des journaux anglais viennent leur donner une consistance. Le *Journal officiel* de ce matin, sans démentir ce bruit, déclare n'avoir aucun renseignement qui puisse le confirmer. Peu important, du reste, pour la suite de la guerre, les conditions dans lesquelles Bazaine a capitulé. S'il devient certain que la reddition de Metz soit de celle de Sedan, ce sera une douleur de plus à ajouter à celles qui ont, depuis quelque temps, déchiré le cœur de la nation; mais nous n'en devons montrer que plus d'énergie et de courage pour l'avoir, aux yeux de l'Europe, en partie solidaires. — **Les Bruts de province.** Les mêmes journaux nous présentent aussi certaines villes de province comme étant en état d'insurrection. Le journal du Gouvernement croit pouvoir nous rassurer à ce sujet; ces feuilles auraient établi pour des actes émanant d'un nouveau pouvoir établi ce qui n'était que des décisions votées dans des clubs révolutionnaires. D'après la note d'où nous tirons ce renseignement, le Gouvernement regarderait encore comme possible que l'Empire nous donnât les moyens de convoquer une assemblée dans l'autorité des ducs. Mais, quoiqu'il arrive, la France son honneur. — **La Taze des absents.** De nombreuses réclamations s'étaient élevées contre cette taxe, que beaucoup de personnes considéraient comme une amende infligée aux loyautés; mais une nouvelle est, une monstrosité que le Gouvernement n'aurait jamais consenti à faire figurer dans ses actes. Il ne s'agit ni, purement et simplement, que d'une taxe de compensation basée sur le chiffre des loyers. Tous ceux qui, avant tout et volontairement, ont encore des avantages de Paris, se sont trouvés, par le fait de leur absence, dispensés des charges du siège, sont soumis à cette taxe, et, à ce point de vue, il n'y

A magas politikában *Metternich* hercege volt a főszerep, a ki hűségese segítőtársával, *Gentz* Frigyes udvari tanácsossal fölváltva adta a fényes estéket a külföldi diplomaták tiszteletére. Poroszországot *Hardenberg* herceg és *Humboldt* Vilmos képviselte. Az orosz diplomáciát maga a cár dirigálta egész sereg miniszter és politikus élén, a kik közt *Rasumovski* herceg — az apja még jobbágy volt — igazi keleti luxust fejtett ki a Landstrassén épült fényes palotájában. A legérdekesebb alak *Talleyrand* herceg, az öreg róka, a ki a bécsi kongresszuson már teljesen elfelejtette, hogy valamikor jakobinus sapka volt a fején, s hogy még egy évvel ezelőtt leghűségesebb minisztere volt Napoleonnak. Most a legtelivébb legitimistának mutatta magát. Eleinte alig türik meg a kongresszus asztalánál, de meglepő gyorsasággal tudott mind magának, mind a legyőzött Franciaországnak tekintélyt teremteni. Bécsi szalonjában ragyogó szépségű unokahuga, Dorottya, a fiatal *Perigord* grófné és *Dino* hercegné voltak a hangadók s kivált az utóbbi értett pompásan hozzá, hogy a Franciaország iránt érzett bizalmatlanságot elaltassa. Ilyen politikai szalonja egyébiránt minden nemzetnek volt 1814. telén Bécsben, melyekben bájos női ajkak és tekintetek mögül intézte ravasz támadásait az asszonyi furfang. Oroszország érdekében *Bagration* hercegné fáradozott, a ki egyike volt a kongresszus legünnepeltebb szépeinek. A monarchia politikusi asszonyai között ott látjuk *Zichy* grófnőt, *Esterházy* és *Colloredo* hercegné bájos alakjait. Anglia részéről *Lady Castlereagh* tett ki magáért, a lengyel érdekeket pedig *Lubomirska* hercegné és *Potocka* grófné házában tárgyalták legtöbbet. Dédelgetett kedvence volt a társaságnak *Radzivill* Antal herceg *Lujza* porosz királyi hercegnő férje. Csinos megjelenésű, szeretetre méltó művészlelkű ember volt, a ki színjeladásokat, élőképeket rendezett, s kivált *Ludovika* császárné és királyné intimebb társaságában volt nagyon szivesen látott vendég.

Az arisztokrácia mellett a *haute finance* is alaposan kivette részét a kongresszus társaséletéből. Az *Arnstein* és *Gaymüller* paloták az *Eskeles* és *Pereira* bárónók házaik fejedelmi pompát fejtettek ki. A más-kor oly büszke bécsi mágnásvilág az örömmámorban egy cseppet sem volt exkluzív. A Hofburgban tartott első udvari bála négyezer belépőjegyet adtak ki, de a jegyeket egész nyíltan vásárolták a börzén száz forintjával s így mindenki részt vehetett az ünnepségen, a ki meg tudta fizetni az árát. Végül is egy *Sieber* nevű ékszerész lett a legpompásabb maszk a bálon. Egy *Railly* nevű angol kártyás, a kinek akkortájt igen jól ment a dolga, kibérelte az öreg *Rosenberg* palotát, a hol gyakran látta vendégül a bajor és a württembergi trónörökösöt. Nehány évvel később Párisban teljesen tönkrement.

A színháznak nem valami nagy vonzóereje volt a kongresszus publikumára, jöllehet az Operában az

Önkéntes őrsereg: Szerényi József, Berzeviczy Albert, gr. Andrassy Gyula.

ünnepelt *Milder* Anna, a Burgtheaterben pedig Németország legelső drámai művésznője, *Schröder* Zsófia játszott. Csak a porosz király látogatott el — a bécsiek nagy öröme — gyakrabban a Volkstheaterbe. A ballet ellenben nagyon divatos volt. A már kissé idős, de még mindig szép *Bigottini* és az üde fiatal-ságával hódító *Aimé* egyik nagy sikert a másik után aratták, és nagy vagyont vittek el Bécsből.

A hideg idő beálltával nagyszerű szánkírándulásokat rendeztek a Práterbe vagy Schönbrunnba. Az udvari szánkókon gyönyörű tüzes lovak röpitették a fejedelmi vendégeket. Rendszerint kora délután indultak el — *Sándor* cár a szép *Gabriellával*, *Frigyes* Vilmos *Zichy* Juliával — hogy a schönbrunni tó jegén még korcsolyázásra is maradjon idő. Vacsorára ott maradtak a kastélyban s éjfél tájban fáklyafénynél hajtattak vissza Bécsbe.

Schönbrunnban lakott 1814-ben *Mária Lujza*, *Napoleon* felesége kis fiával, a reichstadti herceggel. A kongresszus tartamára tapintatosan Bädenbe vonult. De azért gondoskodott róla, hogy érdeklődjenek iránta. A szolgazemélyzet a francia udvar livrójét viselte, a kocsikon a napoleoni sas diszelgett, a mit nagyon rossz néven vettek tőle. A szerencsétlen kis herceget annál jobban dédelgették. *II. Napoleon* huszár-uniformisban járt, mellén a becsületrend keresztjével. *Isabey* így festette le s ezt a képet adta át atyjának, a mikor 1815. tavaszán újra a Tuillériákban volt. Nagyon örült neki, fiát azonban soha többé nem láthatta.

Decemberben a hatalmak nagyon távol jutottak a megegyezéstől, de azért a társaság vidám gondtalansággal mulatott tovább. Ekkortájt halt meg *Ligne* herceg, a kinek a temetésén ott volt a kongresszus

minden előkelősége Január 21-én *Talleyrand* kezdesére nagy gyászünnepet rendeztek a Szent István-templomban. A kincstárnak százezer forintjába került az érzékeny lelkű *Talleyrand* eszméje. A misét Bécs ős hercegérseke, *Hohenwarth* herceg celebrálta, a prédikációt ellenben egy *Zaignelius* nevű francia abbé mondta, a ki elmékedése alapjául ezt a kevésbbé tapintatos citátumot választá: Féljete, ti hatalmasok az Ur haragjától. Beszédközben erősen támadta a jelenlegi uralkodókat, hogy annak idején nem siettek a szegény *Lajos* segítségére. A legkomikusabb az volt a dologban, hogy a prédikáció szövegét — *Talleyrand* fogalmazta.

Prédikációra egyébként legtöbbszörre a ferenciekhez járt az előkelő társaság, a hol *Werner* Zakariás atya ékes szónoklatokkal puhította a bűnösök szívéit. A legékesebb prédikációja bizonyára az volt, a melyet egy hatalmas királyról mondott, a kinek egy szép hosszufarkú szürke paripája volt. Ezt a gyönyörű paripát tüzte ki díjúl a bölcs fejedelem annak a számára, a ki ki tudja tépni a szürke farkát. Százan is próbálkoztak, de senkinek sem sikerült. Végre egy vékonydongájú szabólegény fogott hozzá s ime — szálankint, lassan, de biztosan — elérte célját.

— Lám keresztény atyámfia, nektek is így kell cselekednetek a bűnnel. Dann gewinnt Ihr, wie jener Schneider den Schimmel — den Himmel.

A diplomaták megegyezését illetően azonban még Páter *Zakariás* sem tudott bölcs tanáccsal szolgálni. Már három hónapja is elmúlt, hogy a kongresszus összeült, de az urak még mindig nem tudták elhatározni, vajjon az egész vagy csak a fél Szászország legyen-e a poroszoké s mi történnék Génúával, Velencével és Nápolyal. Svájc sorsa sem volt még eldöntve, Spanyolország és Portugália jövője is sok gondot okozott, nem is szólva a legkeményebb dióról, a német kérdéstről. A vitatkozások során érdekes epizód volt az a bankett, a mit *Smith* Sidney, az ős angol tengeri főka adott az Augartenben. A fényes menü és a lelkes tóosztok után fejenkint három aranyat kértek minden vendégtől étel-italért. A meglepett vendégek fizettek, mint a köles, de mivel akkoriban az arany fehér holló volt Bécsben, a papírpénzzel fizetőknek az ázszió-kérdés elintézése körül kemény harcokat kellett vívniok az éhes pincérhaddal. A bajor király, a ki sohasem szokott magával pénzt vinni, kétségbeesetten keresgélte a zsebeiben, míg végre egy orosz diplomata segítette ki zavarából.

... És eljött a március. A vidám arcok egyszerre komorrá váltak, a midőn megjött Bécsbe a hír, hogy Napoleon ezerkétszáz emberével elhagyta Elba szigetét. A kongresszusnak egyszerre vége volt, ki-ki sietett haza a szélrózsa minden irányában. Éppen ideje volt. Március 20-án már a Tuillériákban vacsorázott Napoleon. Megkezdődött a száz nap. Az öreg Blücher otthon, Berlinben rettentő haragra gyuladt és toporzékolva mondta adjutánsának:

— Az ördögbe is, kezdhettek elülről az egészet.

Bogomér.

A KÜLFÖLD.

Egy svéd barátunk, V... y vezérkari ezredes Stockholmól, mult hó közepéről keltezett levelében azt írja, hogy az egész ország állig fegyverben van s a katonaság szüntelenül gyakorlatozik. Levelét a következő, mulatóságos voltak mellett is jelentős sorokkal fejezi be: „A svéd lapok megírták *Sassonoff* orosz külügyminiszternek országunk semlegességére vonatkozó bonmot-ját, hogy „nem kell félnünk a svédek támadásától, mert a svéd politika olyan, mint a svéd gyufa: csak a saját skatulyáján gyul meg.“ Nos, ez igaz lehet, de ő Excellenciája elfelejti, hogy még a svéd gyufa is tüzet foghat, ha nagyon közel jut a lángokhoz!“

Ismét a Balkán felé fordult a közérdeklődés. Felélegzettünk, mert a délkeleti félszigeten uralkodó feszültség már-már tűrhetetlen volt, s a török háború végre meghozta a várva-várt megoldást, fellélegeztünk, a konstantinápolyi eseményeket remélhetőleg nemsokára hasonlóké követik más balkáni fővárosokban is. *Nazim Hakkín bej* török ezredes, a ki a minap Budapesten járt, szemtanúja volt a konstantinápolyi eseményeknek közvetlenül a hadüzenet után. Előadása szerint óriás tömeg hömpölygött végig *Pera* városrészen s minden angol, francia és orosz feliratot eltávolított. A kormány első perctől fogva a legenergikusabb magatartást tanúsította az entente-hatalmak alattvalóival szemben, s a többi közt a nagy angol-francia klubot is feloszlatta. Ezzel szemben érdekes az a tüntető jóindulat, melyet a török társadalom a centrális hatalmak polgárai iránt tanúsít. A konstantinápolyi német és osztrák-magyar kolónia nagy diszebédjén *Enver basa* személyesen jelent meg s a szultán is képviseltette magát. A törökök lángeszű hadügyminisztere lendületes felköszöntőben mutatott rá azokra a kapcsolatokra, melyek a török nemzetet a centrális hatalmakhoz, elsősorban Magyarországhoz fűzik. Nekünk, magyaroknak különös elégtételünkre szolgálhat, hogy a magyar-török testvériség fontosságát ilyen előkelő hivatalos török helyen is elismerik és hangoztatják.

Az orosz kormány lázas igyekezete, hogy a román közvéleményt megnyerje a moszkovita ügynek, tudvalevően kudarcot vallott. Ha tekintetbe vesszük, hogy az orosz kormány az elmúlt tíz évben — egyedül a romániai russzofil sajtókampány céljaira sok-sok milliót áldozott, akkor majdnem őszinte sajnálkozással tapasztalhatjuk, milyen keveset ért el. Románia tudja, mi a kötelessége, dacára annak, hogy az orosz boszorkánykonyha kialvó lángjai még mindig ki-kilobognak a közönyös megvetés hamuja alól. Így a minap németellenes ligát szerveztek az egyik román lap szerkesztőségében. Ez a lap különben olyan aranyosan ír, hogy olvasásakor szinte hallani véljük az orosz aranyak csengését a kiadóhivatal márványszalán. Nem is veszi komolyan senki az új liga alakulását, melyen néhány névtelen kalandor vett részt, s a román sajtó nagyrésze hevesen elítéli, hangoztatván, hogy nem vállal vele semmi közösséget.

A „*Matin*“ egyik októberi számában, a napihírek között, kis betűkkel szedve, két rövid hír: „*Callenoux* Eugène-t, *Fretz* Julest-t, *Tirlemont* Charles-t, *Tirlemont* Thérèse-t és *Prêtre-Cailloni* Jean-t, a kik, mint emlékezetes, a skót „*Black Watch*“-ezed egyik altisztjét mult szombaton a *Place Pigalle*-on tetteg bántalmazták s nehezen megsebesítették, s az angol királyt és hadsereget hangosan becsmérelték, ma állítják a magisztrátus bírósága elé.“ Valamivel alább pedig: „*Degagneux* tanácsos kijelentette lapunk munkatársa előtt, hogy az az egyén, a ki őt tegnap a *Madelaine*-székesegyház lépcsőjén arculütötte, saját kijelentése szerint tévedett, mert áldozatát *Delcassé* miniszternek tartotta, a kihez nagyon hasonlít.“

Ne nézzük a francia újságok nagybetűs vezércikkét, „*autentikus*“ háborus híreit, hanem lapozzunk tovább, tekintsünk be a napihírek közé, a nagy iven félénken meghuzódó kis paragrafusokba s meg fogjuk ismerni a félrevezetett Franciaország igazi hangulatát! *Bej.*

Katonáink térfoglalása Szerbiában.

1. A társaság tagjai a hadiszálláson. (Középen ifj. Magyar László). 2. Pihenő. 3. Hidépités.

Buttykay Arisztid, m. kir. honvédfőhadnagy, a déli harctéren kapott súlyos sebeiben a turlai szanatoriumban meghalt. Atyja, Buttykay Ádám ny. cs. és kir. tábornok a turlai katonai temetőben 1914. okt. 15-én temette el az ifju hőst.

NÉMET KIRÁLYKISASSZONYOK

A mikor a minap *Viktória* svéd királyné nagyobb pénzajándékot küldött a német vörös-keresztnek, ezzel a rövid, de büszke mondattal indította utnak küldeményét:

— Mert én is német királyi hercegnő vagyok . . .

I. Frigyes bádeni nagyherceg leányától, a franciaverő *Nagy Vilmos* császár unokahugától nem is lehetett mást várni. *Viktória* királyné a messze távolban, az idegen királyi korona ragyogásában is szívvél-lélekllel német maradt és sohasem tagadta meg porosz származását. Az ő fenkölt alakja azonban kivétel s rajta kívül alig akad egy is az idegen országok udvarában trónoló német királykisasszonyok közül, a ki a most dúló európai zivatar idején melegebb érdeklődéssel gondolna régi hazájára. Egy jeles francia író azt írta valamikor, hogy aggódnia kell Franciaország jövőjéért, ha elgondolja, hogy csaknem valamennyi európai szuverén német királyi hercegnőt emelt magához

a trónra. Az aggódó francia hazafi neve nem jut eszünkbe, azt azonban bizonyosan tudjuk, hogy az aggodalma alaptalan volt. Mert a történelem kétségbevonhatatlan tanúsága szerint soha egyetlen német királyi hercegnőnek sem jutott eszébe, hogy férjének külpolitikáját annak akarata ellenére Németország javára irányítsa, vagy érvényesítse. Igazságtalanság volna ezt szemükre vetni, annyi mentség szól mellettük. A legfőbb valamennyi közt az, hogy a királykisasszonyokat sehol sem nevelik olyan házias egyszerűséggel, mint Németországban. Bár ők is sportolnak és hallanak egyet-mást a nőemancipációról, hallgatagon elfogadott, szigorú törvény minden német fejedelmi házban, hogy az asszonnak nem sok köze van a közülethez. Az így nevelt leányból természetesen testestül-lelkestül feleség és családanya lesz s ha egyszer elhagyta a szülői házat, igaz, őszinte szeretettel áll jőban-rosszban a férje oldalán. Rájuk igazán nem illik Napoleonnak az a brutális mondása, mely szerint a királykisasszonyok csak politikai kereskedelmi cikkek.

Egy hónappal azelőtt, hogy *Alisz* hesszeni nagyhercegnő 1894 novemberében örök frigyre nyújtotta kezét *II. Miklós* cárnak, nehéz lelki harc után letette ősi hitét és mint az ortodox görög egyház hive, *Alexandra Feodorowna* névvel vonult be pétervári otthonába. Nemsokára olyan hú leánya lett új válásának, mintha abban nőtt volna föl. Példáját követte néneje, *Erzsébet* hesszeni hercegnő is, a ki a görög kereszttségben *Jellisaveta Feodorowna* nevet kapott s férjének, *Szergiusz* orosz nagyhercegnek borzalmas halála után a *Márta-Mária*-rend irgalmas nővéreinek fátyolát öltötte magára s azóta ott él teljes visszavonultságban egy Moszkva melletti kolostor falai között. Vajjon ki gondol ma rá, hogy ez a két fejedelmi asszony valaha német királyi hercegnő volt.

Németország legnagyobb ellenségének, a silány zsoldosait kényelmes páholyából uszító Angliának első asszonya, *Mary* királyné a württembergi királyi ház morganatikus mellékágából, a *Teck*-családból származik s így ereiben tiszta német vér folyik. Persze

Báró Babo Lothár hadnagy. Született Kolozsváron 1893. jul. 10-én. Hősi halált halt a Drina folyón való átkelésnél 1914 szept. 14-én.

Lengyel lövészifjak.

Lengyel cserkészleány.

Lengyel cserkészek.

a Teck-család már annyira elangolosodott, hogy nála inkább az okos belátás, semmint a vér szavának tekintenők, ha V. Györgyöt ellenségéből jóbaráttá akarná átformálni.

Erzsébet, a belgák szerencsétlen királynéja az elhunyt *Károly Tódor* bajor királyi herceg leánya. Műnkhenben és Tengernseeben nőtt fel, szintizta német környezetben. A nyugati harctér egyik legtöbb sikert elért hőse, *Rupprecht* bajor trónörökös a királyné idősebb nővérének özvegye. A düledező belga trón asszonya azonban mindent elfelejtett, sőt: fanatikus ellensége lett mindennek, a mi német A szegény, menekülő királyné kötelességérzetről beszél. Ezt ugyan a józan ész szempontjából egy pillanattig sem lehet elfogadni, de egy *Wittelsbach*-leánynak németségét annyira megtagadni, mint *Erzsébet* királyné tette, mégsem volna szabad.

A német hazában élő német királykisasszonyok természetesen annál többet gondolnak *II. Vilmos* császár és *I. Ferenc József* világraszóló szent küzdelmével. Bár az amazonok kora lejárt s a modern kultúra közkeletűvé tette azt a fölfogást, hogy az asszony gyógyítsa, ne pedig üsse a sebet felebarátainak testén, az otthon élő német királyi hercegnők mind katonák legalább is annyira, hogy ezredtulajdonosok és formaruhájuk van.

Már a szerencsétlen *Lujza* porosz királyné tulajdonosa volt a 2. számú ulánus-regimentnek s azóta minden porosz királyné ruhatárában megvolt ennek a sok vihart és dicsőséget látott lovasezrednek az uniformisa. *Augusztá Viktória* császárné tiszteletbeli parancsnoka ezenfelül a 86. sz. porosz gyalogezrednek is, mely a felséges asszony szűkebb hazájában, Schlesvig-Holstein Flensburg és Sonderburg nevű városkaiban székel. Tulajdonosa volt a császár felesége a grodnoi orosz gárda-huszárezrednek is, melynek zöld dolmányát azonban, bár eddig se volt rajta egyszer se, most végleg kidobatta a ruhatárából.

A császár valamennyi nőtestvérének és egyetlen leányának szintén megvan a maga rangja a német hadseregben. *Sarolta* meiningeni hercegnő a boroszói gránátosok ezredese, a kiket egykor édesatyja,

II. Frigyes császár kommandirozott. A híres Augusztá-regiment *Lujza* özvegy bádeni nagyhercegnőnek jutott örökségül édesanyjától. Az ezred eredetileg *IV. Frigyes Vilmos* király feleségétől kapta nevét.

A német trónörökös felesége, *Cecília*, a ki a most folyó világháboruban a német vöröskereszt lelke, a 8. dragonyos-ezred rajongásig szeretett urnője, melynek garnizonja Oelsben, a trónörökös óriás birtokán fekvő városban van.

Egyetlen leányát, *Viktória Lujza* braunschweigi hercegnőt nem tüntethette volna ki szebben a császár, mint a mikor a halálfejes 1. számú gárda-huszárezred élére állította.

Természetes, hogy ebben az óriás vérviharban a németországi német királykisasszonyok a legmeszszebbmenő gondoskodással viseltetnek a harctéren küzdő ezredeik sebesültjei, betegei és a katonák itthonmaradt családtagjai iránt és ugyancsak komolyan végzik honleányi kötelességeiket. A mint azt másképp *II. Vilmos* birodalmában el sem lehet képzelni.

A sarajevoi Juliánegylet török tanulói. Valamennyien beszélnek magyarul.

DIVATLEVÉL.

Manapság, a mikor hósapkát kötünk és térdmelegítőt horgolunk, a mikor a korzó és a szalon élete egyaránt komolyabb lett, csak természetes, hogy a divat szertelenségei, tulkapásai nem aktuálisak. Nem is igen merne se berlini, se bécsi, se budapesti divatcég a nagy idők komolyságához nem illő attrakcióval előállni; csupa sima egyszerűség, csupa sima becsületesség minden, a mit a kirakatokban és divatlapokban látunk. A kuriozitást Amerika képviseli, no meg Páris és London, de a *kulturának* ez a két fókusa egyelőre nem számít — legalább a mi szemünkben nem.

Minden olyan sima most: ruha, arc egyaránt; ez nem kacag s mosolyra is csak ritkán derül, — az kerül minden feltűnést, rikitó színt, vagy frivol szabást. Milyen egyszerűek és izlésesek például az itt mutatóba köztölt kalapok, egyik budapesti cégünk önálló kreációi. Jobbak lettünk és — takarékosabbak. Mintha a pénz értékével együtt a magunk értékét is jobban megismertük volna. Fölszabadultunk Páris mindent leigázó varázsa alól, s éljük a magunk nemesebb,

tisztább és olcsóbb életét. Hiába téved közénk egy-egy tarka-barka divatlap Bordeauxból, a hova a divatlapok is — úgy látszik a kormány iránt való lojálisból — átköltöztek. A minap a kezünkbe került egy ilyen lap, a melyből elfogulatlan szívvel megállapíthattuk, hogy a vörös bor fővárosában nemcsak Poincaré és társai mulatnak, hanem a gyöngébb nem is tobzódik a divat szertelenségeiben. Mintha a francia könnyelműség minden ördöge fölszabadult volna e komoly időkben: csupa örület, csupa tobzódo frivolitás. A grand nation mintha csakugyan a vesztét érezné . . .

Milyen más itt nálunk minden. A magyar józan-ság, a germán puritánság korszaka született meg a világháboru zivatarában, s valljuk meg őszintén, ez is a mi diadalunk. Örülhet ennek a győzelemnek az asszony, a férfi, az egész társaság. Meghittebb, őszintébb lesz az együttélésünk, sárga irigység, nagyzólo pöffeszkedés egymásután csitulnak el az 1914-es divat beköszöntőjére. Szebb, boldogabb kor hajnalhasadása ez, a melyben nem a ruha lesz a fő, hanem az ember és nem az arany és csillogó drágakő lesz az ékszer, hanem — a szív.

B. A.-né.

Császárfürdő Budapesten

Nyári és téli gyógyhely. Elsőrangú kén- és radioaktív hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák. Török-, kő- és márványfürdők, hőlég-, szénsavas- és villamos vízfürdők. 200 kényelmes lakosztály, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az

IGAZGATÓSÁG

Dr. Szegő Kálmán Szanatoriuma felnőttek és gyermekek számára ABBÁZIÁBAN

Hizlaló erősítő és edző kurák. Egész éven át nyitva.

AMERICAN SHOE
BUDAPEST, IV.

COMPANY LTD.
KIGYÓ-TÉR 1.

V, DOROTTYA-UTCA 5-7.

VII, ERZSÉBET-KÖRUT 47

Vagyonkezelés a háboru alatt

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közhírré teszi, hogy mindazok vagyonának kezelését (készpénz, értékpapírok, okmányok stb. őrzését és kezelését), kik a háboru folytán ebben önmaguk akadályozva vannak, elvállalta. Az érdekeltek, illetve a háboruba vonultak itthon maradt hozzátartozói evégből a bank központi intézetéhez (V., Fürdő-utca 2), valamint összes fővárosi és vidéki fiókjaihoz fordulhatnak.

HOTEL STEFÁNIA, ABBÁZIA, OSZTRÁK RIVIERA

A legnagyobb igényeknek megfelelően berendezve, egyes szobák és lakosztályok. — Egész éven át nyitva. — Kitűnő konyha.

HÖLGYEKNEK LEGJOBBAN AJÁNLJUK A

KRIEGNER-FÉLE

AKÁCIA-SZÉPÍTŐ-

AKÁCIA-KRÉM 2 K, SZAPPAN 1 K,
POUDER 1 K. — Kapható mindenütt.

SZEREKET

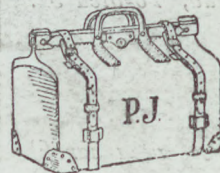
HUBERT J. E.

ELSŐ MAGYAR
PÉZSGŐ-GYÁR
POZSONYBAN

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben Alapított 1825-ben

ARCO. Déltirol legszebb téli üdülőhelye. — Teljesen pormentes. — A Garda-tó közelében. — Prospektusokat az igazgatóság ingyen küld. Idény október. Május.

PAPEK JÓZSEF

CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓ
BÖRÖNDÖS ÉS FINOM BÖRÁRU-
GYÁRTÓ
BUDAPEST, VIII., RAKÓCZI-UT 11.

A BIKSZÁDI VIZ

szerencsés vegyi összetételénél fogva hatásában felülmúlja a gleichenbergi, emsi, seltersi vizeket. Ideálja a lugos-sós ásványviznek s igazi gyógykincs a szenvedő emberiség számára. Idült hurutos bántalmak, vesekő, angol- és görvélykór pompásan orvosolhatók

Kitűnő asztaliviz.

vele.

Kitűnő asztaliviz.

Winkle Nándor (Váci-utca 2. sz.)

képkereskedésben íróasztalra való

◆ **fekete képkerekek** ◆

nagy választékban szerezhetők be.